

som tidligere sagt, have virket demoraliserende paa Befolkningen. I finantsiel Henseende kunde det maaskee ogsaa have nogen Betydning, thi det er ikke saa sjældent, at ubetydelige Gjenstande, Ting, som maaskee kun ere saa Mark værd, drive iland, og Strandsfogden er da ikke alene berettiget til at borttransportere dem og skrive en Regning for Bognleie paa 1 à 2 Rd., men jeg troer næsten, at han ligefrem er forpligtet dertil. Der fremkommer saaledes ofte meget store Regninger paa Opkjørel og Sligt, hvilket naturligtvis vilde ændres, naar Forstrandsretten blev bortforpagtet, idet man da paa ingen Maade vilde kjøre efter Gjenstande, som ikke ere Transporten værd. Hovedsagen er imidlertid ikke for mig det finantsielle Hensyn, men det Demoraliserende, der som sagt er ved dette Forhold, og jeg vil derfor henlede Opmærksomheden paa, om det ikke var værd at tage under Overvejelse, om der kunde træffes en anden og bedre Ordning deraf.

Udler: Jeg vil blot tillade mig et Par Bemærkninger i Anledning af, hvad den høitæredede Minister hittede med Hensyn til Udsærløb. Det Første, den æredede Minister bemærkede, var, at han ikke vidste, hvorpaa Finantsudvalget havde støttet sin Mening, og at man, dersom man havde forlangt Oplysninger, kunde have faaet dem. Den høitagede Minister har jo imidlertid haft denne Deel af Finantsudvalgets Betænkning meget længe foreliggende, og her er det særegne Forhold, at denne Sag kom meget senere til Behandling, end Betænkningen derom blev forelagt, og i det Dieblit, der forelaa saadanne Udtalelser fra Finantsudvalget, har det ogsaa staaet i Ministerens Magt selv at give de Oplysninger, som han troede kunde klare Forholdet bedre for Thinget. Den æredede Minister har udtalt, at Udsærløb i 20 Aar har givet et betydeligt Overskud og dækket Renterne ikke alene af Driftscapitalen, men af den hele Sum, der staaer deri. Der er for mig altid noget Uforklarligt i en saadan Dmtale af Udsærløb. Man taler om, at deels giver Fabrikken et særdeles godt Resultat, og deels ere Priserne meget billige, men hver Gang man vil sælge privat, saa er man nødsaget til at give en Provision for at

blive af med Varerne. Hvis Resultatet altsaa har været saa godt, saa nærer jeg den Anskuelse, at det er, fordi Militairretaten har betalt høie Priser for Klædet, men det er iøvrigt for mig ligegyldigt, jeg finder, det er naturligt, at naar man vil have Klædet, saa maa man finde sig i mulig at betale en noget høi Priis derfor; men Hovedsagen for mig er det, som jeg ingenlunde kan finde rigtig forklaret ved det, som den æredede Minister har udtalt, at man handler mere i Hærens Tars ved at sælge til Private end ved det, som jeg tillod mig at foreslaae, at arbeide paa Forraad. Jeg troer, at det Modsatte absolut er Tilfældet, thi naar man sælger Alt det, der er udover Aarets Forbrug, saa har man ikke Noget til at møde Eventualiteter med, medens man, naar man arbeider paa Forraad, vil have Noget, og hvad der navnlig er saaledes afgjort, at der aldeles ikke kan disputeres derom, er, at man ikke ved en større Fabrikvirksomhed er istand til at udsolde en større og rasere Virksomhed, naar der endelig indtræffer Krig, thi vi have jo netop de 2 Gange, vi have haft Krig, været nødsagede til forskrive meget betydelige Varequantiteter, og Varequantiteter, som, efter hvad jeg flere Gange har haft den Ære at udtale her i Thinget, langt fra have fyldestgjort den Prøve, der er bleven leveret. Det har jeg sagt overmaade mange Gange, skjøndt jeg selv som Commissionair har deeltaget i denne Sag; thi det følger af sig selv, at naar man stiller saa uforstandige Betingelser, som de Ministre, der hver Gang have haft med Sagen at gjøre, have stillet, saa er det umuligt at faae gode Varer. Naar man, hvad enhver Mand, der virkelig vil forshyne sine Undergivne, her Landets Undersaatter, med godt Klæde, vil gjøre, anmoder de forskjellige Fabrikanter i Ud- og Indlandet om at sende Prøver af den Vare, de ville levere, saa ville de imod en rimelig Fortjeneste levere de bedste Varer, de have paa Lager. Om ogsaa virkelig den ene Soldat gaar med Klæde, der er en lille Smule mere mørkeblaat end det, som den Anden har, saa faaer man Noget, som sætter ham istand til at udholde Strabasser og ikke bringer Statskassen saa stort Tab, naar det skal sælges; men naar man bærer sig saa